

2025 SANAT TRENDLERİ

HAZIRLAYAN

Feride Çelik

Küratör ve Sanat Danışmanı

**Bu rapordaki bilgiler kaynak gösterilmeden yayınlanamaz.*

OGGUSTO

RAMS'in Katkılarıyla

 RAMS
TÜRKİYE

patternsoup

Sanat dünyası, toplumsal değişimlerin hızla şekillendiği, kültürel dinamiklerin birbirine karıştığı ve küresel pazarların yeni yükselen güçlerle şekillendiği bir döneme girdi. 2025 yılı itibarıyla, sanat trend raporları, sanatçıların, koleksiyoncuların ve galerilerin hangi eserlerin ve temaların rağbet gördüğünü, sanatın toplumsal meselelerle nasıl etkileşimde bulunduğunu ve yeni yatırımların nerelerde şekillendiğini anlamak için kritik bir kaynak olarak öne çıkıyor.

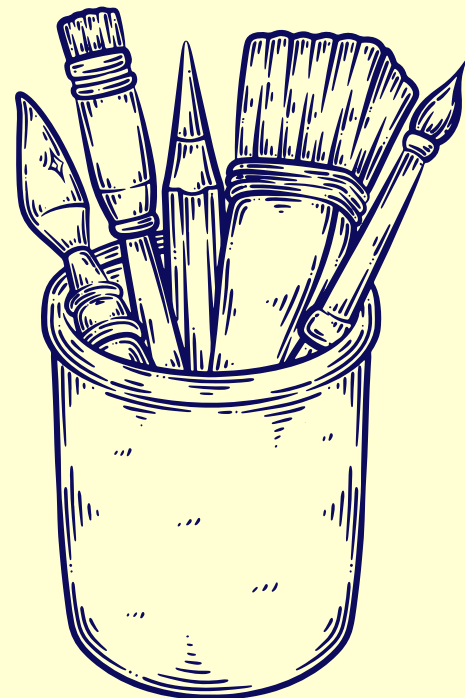
UBS ve Art Basel'in yayınladığı yıllık sanat raporuna göre son 10 yılda Brezilya sanat pazarı iki katına çıkarak küresel payın %1'ine ulaştı. Bu yükseliş, özellikle siyahi sanatçılara ve toplumsal kimlikleri ifade eden eserlere olan ilgiyi gözler önüne seriyor. 2024 yılında Museu de Arte do Rio'da sergilenen, ırkçılık ve toplumsal kimlikleri konu alan eserler, 17.000 USD gibi yüksek meblağlarla koleksiyonerlere satıldı. Brezilya'nın bu zengin kültürel çeşitliliği ve toplumsal bilinç oluşturma çabaları, ırkçılıkla mücadelede sanatın rolünü ve bu alandaki eserlerin uluslararası alandaki yükselişini vurguluyor.

Görsel: Basquiat

Sanat, sadece estetik bir araç olmaktan çıkıp, toplumsal dönüşümün ve farkındalığın şekillendiği bir mecra haline geliyor. Sanatçılar, eserlerinde toplumsal sorunları ele alarak, toplumsal bilinçlenmeye katkı sağlıyor ve ırkçılığa karşı güçlü bir duruş sergiliyor. Bu trend, Brezilya'dan Miami'ye uzanan geniş bir coğrafyada yankı buluyor. Miami'deki Pérez Sanat Müzesi'nde Brezilyalı siyahi sanatçılarla yapılan sergiler, bu hareketin uluslararası düzeyde nasıl daha fazla ilgi gördüğünü ve genişlediğini gösteriyor.

2025'te sanat, toplumsal meselelere odaklanan, sosyal adaleti savunan ve toplumsal değişimi hızlandıran bir platform olmayı sürdürecektir. Bu bağlamda, sanat trend raporları, sadece piyasa eğilimlerini değil, aynı zamanda bu değişimlerin arkasındaki derin toplumsal bağları anlamamıza olanak tanıyacak.

2025'te Sanat Dünyasını Neler Bekliyor?

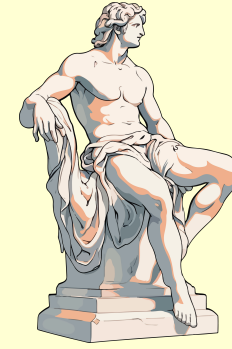
Genç alıcılar geleneksel medyumlara yöneliyor, Boomer kuşağı dijital sanatta aktif kalıyor.

Etno-mekan, tekno-mekan ve medya-mekan öne çıkıyor, fiziksel galeriler ve dijital alanlar bir arada var oluyor.

İklim krizi ve sosyal eşitsizliklere dikkat çeken eserler artıyor, sanat toplumsal değişim için kullanılıyor.

Gelişmiş ülkelerde sanat dijitalleşiyor, gelişmekte olan ülkelerde toplumsal mesajlar artıyor. Küresel platformlar etkileşimi artırıyor, yerel değerler kayboluyor.

NFT ve dijital sanat popülerliğini kaybediyor, kağıt işleri ve baskı eserleri öne çıkıyor.

AR ve VR teknolojileri sanatta yaygınlaşıyor, sanal sergiler ve dijital performanslar artıyor.

Yerel Kimlikler Evrensel Sahnelerde Buluşuyor

Blockchain, NFT ve metaverse gibi dijital teknolojiler, sanatçılara küresel ölçekte daha geniş bir kitleye ulaşma imkanı sunmakta ve uluslararası iş birliklerinin artmasına zemin hazırlamaktadır. Dijital sanat eserleri, coğrafi sınırları aşarak evrensel bir sanat pazarının oluşmasını sağlamıştır. 2025 yılında da bu trendin daha da yaygınlaşarak sanat dünyasını dönüştürmesi bekleniyor.

Yerel Kimlikler Vurgulanıyor

Sanat piyasasında küresel oyuncuların etkisi devam ederken, yerel sanatçılar ve galeriler de sanat fuarı ve bienalin yerel temalara odaklanması öngörülüyor. Farklı kültürlerden etkilenerek yaratılan sanat eserlerinin sayısı artacak, sanatçılar, başka ülkelerdeki geleneksel teknikleri ve kültürel anlatıları eserlerine entegre ederek evrensel bir anlatı oluşturacaklardır.

Görsel: Tawny Chatmon

Yerel kimliklerin korunması ve benzersizliklerinin vurgulanması isteği, güçlü bir şekilde devam edecektir. 2025'te yerel geleneklerin küresel platformlarda yeniden yorumlanması, yerelleşme ve küreselleşme arasındaki dengeyi daha görünür kılacaktır.

Yerel hikayeler ve mitolojiler, 2025 yılı itibarıyla küresel sanat sahnesinde daha fazla yer bulabilecektir. Özellikle belgesel sanat projeleri, toplumsal adalet ve kültürel mirası ön plana çıkararak, yerel anlatıları evrensel değerler üzerinden birleştirecektir. Sanatta sınır ötesi alışveriş, sanatın büyümesi ve küreselleşmesi açısından önemli bir faktör haline gelecektir.

Sanat: Toplumsal ve Politik Yansımaların Yeni Rotası

Sanatta toplumsal ve politik temalar, hem sanatçıların bireysel duyarlılıkları hem de toplumların öncelikleri doğrultusunda şekillenerek her yıl farklı yönlerde çeşitlenmektedir. Dünyanın önemli sanat fuarları, ünlü müzelerdeki sergiler ve 60. Venedik Bienali'nin sergi konularında ve ülke pavilyonlarında yer alan yerleştirmelerde, sosyal adalet ve aktivizm, post-COVID dönemin etkileri, politik otoriterlik ve direniş, sağlık ve ruhsal iyi oluş gibi temalar ön plana çıkmıştır. Irkçılık, toplumsal cinsiyet eşitliği ve LGBTQ hakları gibi sosyal adalet başlıkları, bu etkinliklerde güçlü bir şekilde ifade edilmiştir ve bu eğilimlerin önümüzdeki yıllarda da devam etmesi beklenmektedir.

Sanat ve toplumsal değişim arasındaki ilişki, hızla gelişen dijital dünyada farklı bir boyut kazanıyor.

Daryo Beskinazi

X-ist Galeri'nin Kurucusu

Sanat, toplumsal değişimlerle derin bir etkileşime girerken, gelişmekte olan ülkelerde bu değişim daha yavaş gerçekleşiyor. Totaliter rejimler, sanatçının üretim süreçlerini kısıtlayarak, özgünlükten ziyade toplumsal mesaj odaklı eserlerin ortaya çıkmasına sebep oluyor. Bu tür ortamlar, sanatçının özgürce ifade bulmasına engel oluyor.

Gelişmiş ülkelerde ise sanatçı, eserlerini daha geniş kitlelere ulaştırarak kendine daha güvenli bir yaşam kurabiliyor. Bu durum, sanatın evrensel bir dil haline gelmesine katkıda bulsa da, internetin getirdiği küresel eşitleme, kalite açısından geriye doğru bir ivme oluşturabiliyor.

Online platformlar sanat eserlerinin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlasa da, birebir deneyimin yerini tutamıyor ve bu süreç, tüketim odaklı bir sanat anlayışını besliyor. Dijital sanat koleksiyonculuğu da bu dönemde popülerleşirken, NFT'ler ve Metaverse gibi dijital alanlar, sanatın özünden uzaklaşmasına neden olabiliyor. Bu değişimler, sanatın erişilebilirliğini artırıyor ve toplumsal katkısını sürdürüyor.

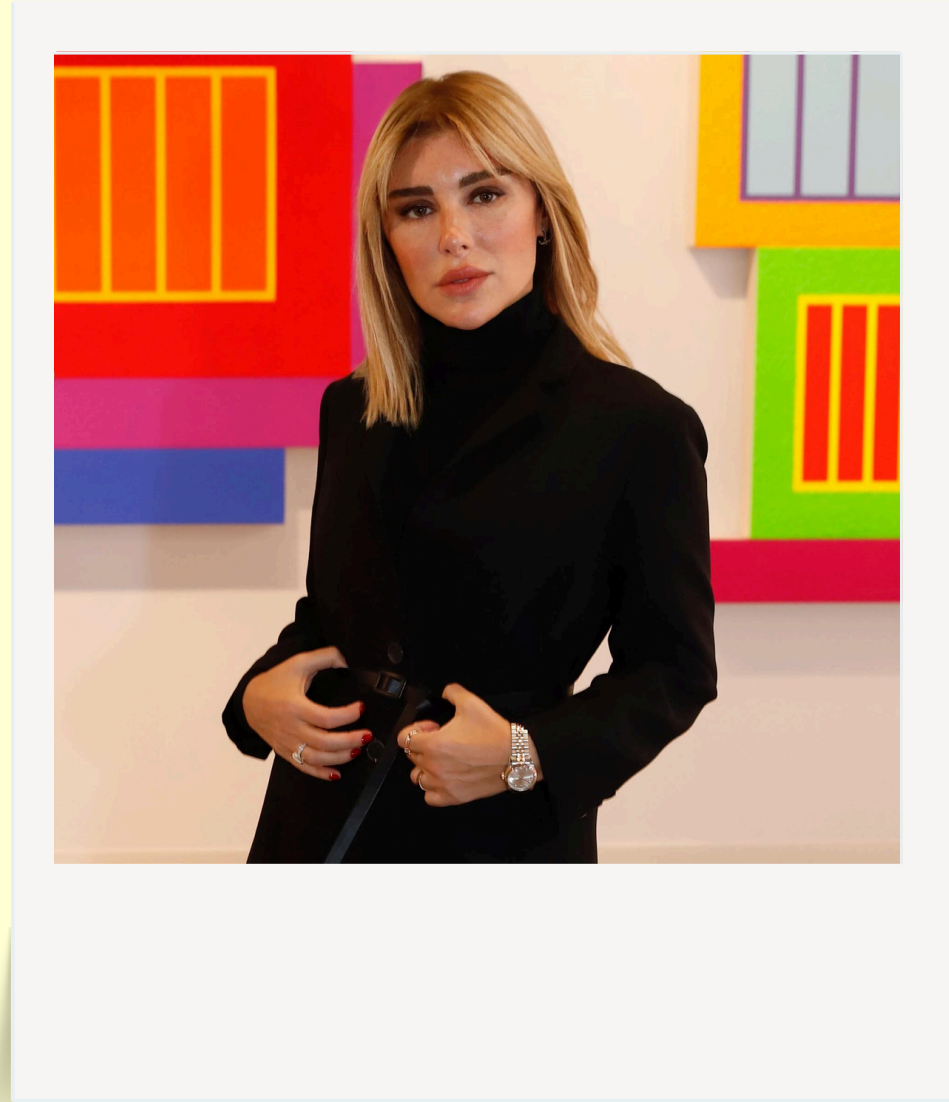
Görsel: Beetroot Design

Otoriter Yönetimlere Sanatsal Direniş

COVID-19 pandemisinin bireyler ve toplumlar üzerindeki uzun vadeli etkileri, izolasyon, kayıp ve yeniden bağlantı kurma gibi temalar aracılığıyla sanatta yer bulurken; dünyanın farklı bölgelerinde otoriter yönetimlerin artması, bireysel özgürlüklerin savunulması ve ifade özgürlüğü temalarını ön plana çıkarmaktadır. Bu temalar, sanatta politik direnişin önemli bir parçası haline gelmiştir.

Görsel: Roma Kalanı

Sevil Dolmaci

Sanat Danışmanlık Şirketinin Kurucusu ve Sanat Danışmanı

Ortadoğu'nun artan gücü ve kadın sanatçıların yükselişi, piyasaları yeniden şekillendiriyor.

2024 yılı slow market tanımlamasını alırken bence 2025 yılı daha dinamik bir yıl olacak. Neden mi? Çünkü Sotheby's azınlık hisseleri Abu Dhabi yatırım şirketi ADQ tarafından satın alındı. Sanat dünyasına sıcak para girişi oldu. Ortadoğu gücünü arttırdı. Bunlar da sanatın hareketlenmesi için kayda değer gelişmeler.

2025 yılında siyahi sanatçıların egemenliği yerini kadın sanatçılara bırakacak gibi görünüyor. Sanat tarihi yazılımları, kadın gözünden yorumlanmaya başladığından beri, kadınların görünürlüğü artmaya başladı. Bu çalışmalar, kadınların sanat tarihinde genellikle yer almadığı coğrafyalarda dahi köklerine inmek ve onları adeta bir arkeolojik kazı ile gün yüzüne çıkarmak gibi önemli bir süreci tetikledi. Venedik Bienali ile ön çalışmaları yapılan bu stratejik yükselişin sanat piyasalarına yansımalarını da yoğun bir şekilde görmeye başladık. 2025 yılında bu yükseliş kuşkusuz devam edecek.

Küresel Çalkantılar Sanatı Nasıl Şekillendiriyor?

Toplumsal ve politik konuların sanat üzerindeki etkilerinin yanı sıra, jeopolitik gerilimlerin sanat piyasasını da doğrudan etkilediği görülmektedir. Bu gerilimler, ticarete temkinli bir yaklaşımı beraberinde getirmiş ve 2023 yılında sanat piyasasının %4'lük bir düşüşle 65 milyar dolara gerilemesine neden olmuştur. 2024'ün ilk yarısında, büyük uluslararası müzayede evlerindeki satışlarda daha da yavaşlama yaşanırken, zorlu ekonomik ve siyasi koşullara rağmen, sanat eserleri ve antikaların küresel ithalatı büyümeye devam etmiş; Hong Kong gibi büyük merkezler talebi sürdürmeyi başarmıştır.

Görsel: Christie's

Görsel: Christie's

“

Sanat, sadece bir yansıma değil,
toplumu dönüştüren güçlü bir araç.

Melis Buyruk
Seramik Sanatçısı

Sanat, toplumsal olayların şekillendirici bir unsuru olmasına rağmen, geçici politikaların ötesinde bir rol oynamaktadır. Sadece ruhunu yansıtan bir ayna değil, aynı zamanda toplumu etkileyen ve dönüştüren bir gücü de var. Sanatçı, yaşadığı dönemin olaylarından etkilenerek bu olayları kendi bakış açısıyla yeniden yorumlayarak ve eserlerine yansıtabiliyor. Ancak sanatçının sadece toplumsal olayları yansıtmakla sınırlı bir rolü de yoktur bana kalırsa. Bir sanat eseri, sanatçının zihninin derinliklerine yapılan bir yolculuktur. Bu yolculuk, izleyici için büyü ve sürprizlerle dolu bir deneyim sunar.

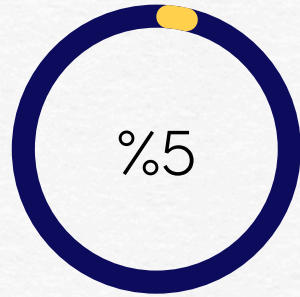

Sanatçının düşünce dünyası, hisleri ve dünyaya bakış açısı, izleyiciye farklı bir perspektif kazandırabilir. Bu bağlamda, sanat eseri, sanatçının içsel dünyasını açığa çıkarırken, izleyicinin de kendi düşüncelerini sorgulamasına olanak tanır. Yani bireysel bir ifade biçimi olsa da sanat, bu bireysellik, toplumsal duyarlılığın ötesine geçerek evrensel bir dile dönüşebilir.

Sonuç olarak, bana kalırsa sanat ve toplum arasındaki ilişki karmaşık ve çok boyutludur. Sanat, toplumsal olaylara bir yanıt olabileceği gibi, aynı zamanda bu olayların çok ötesinde, sadece sanatçının iç dünyasını yansıtan bir ayna da olabilir. Sanatçı, bu dinamik ilişkide hem bir yaratıcı hem de bir gözlemci olarak yer alabilir. İzleyici ise bu sürecin aktif bir parçası halindedir.

Milyarderlerin sanat piyasasındaki iyimser beklentileri

2024'te milyarderlerin serveti önceki yıllara göre arttı. 2023 ortasında yapılan bir ankette, varlıklı bireylerin %78'i sanat piyasasının iyimser bir performans sergileyeceğini öngörürken, sadece %5'i piyasanın kötüleşmesini beklemiştir.

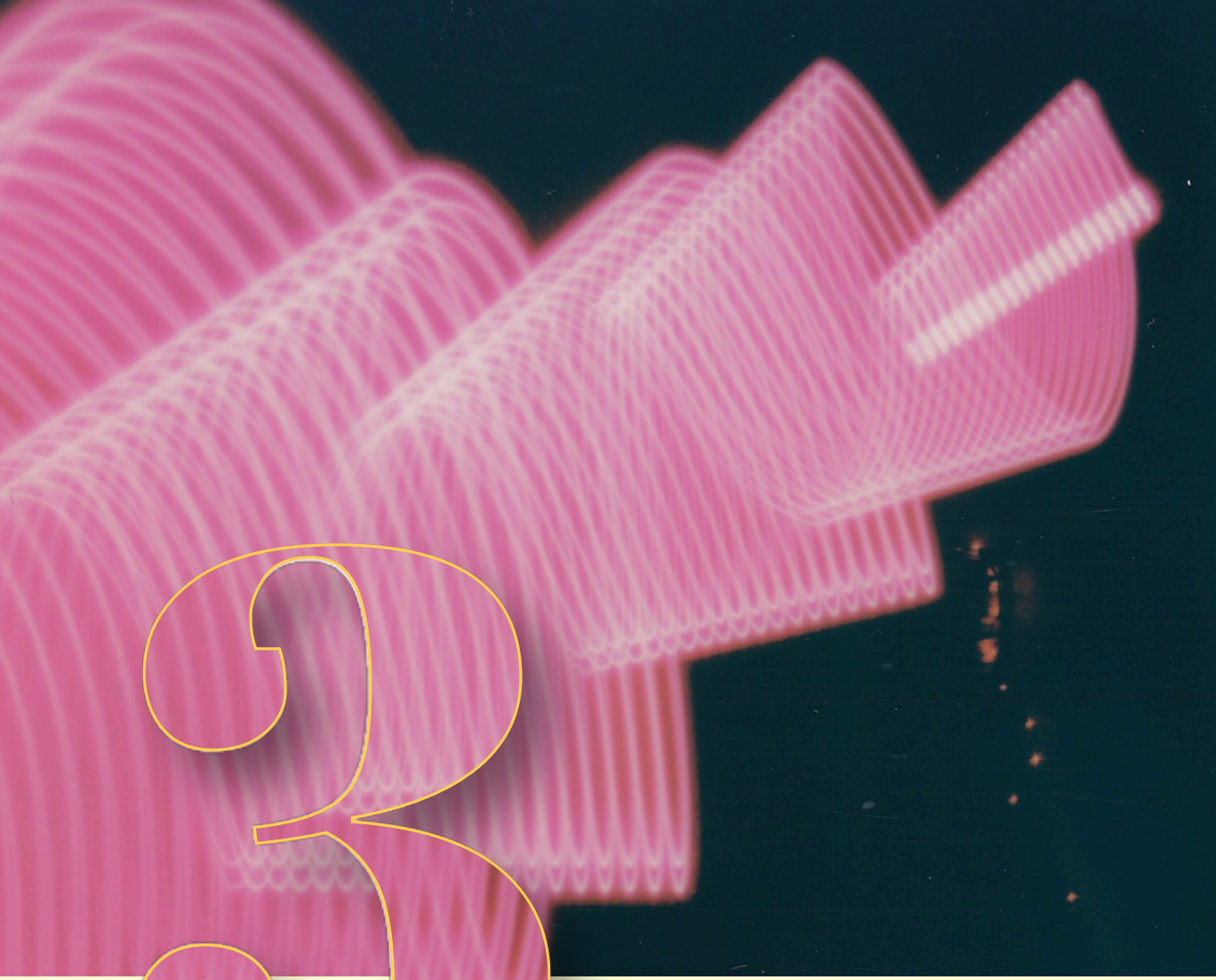
Görsel: Banksy

Görsel: Jeff Koons

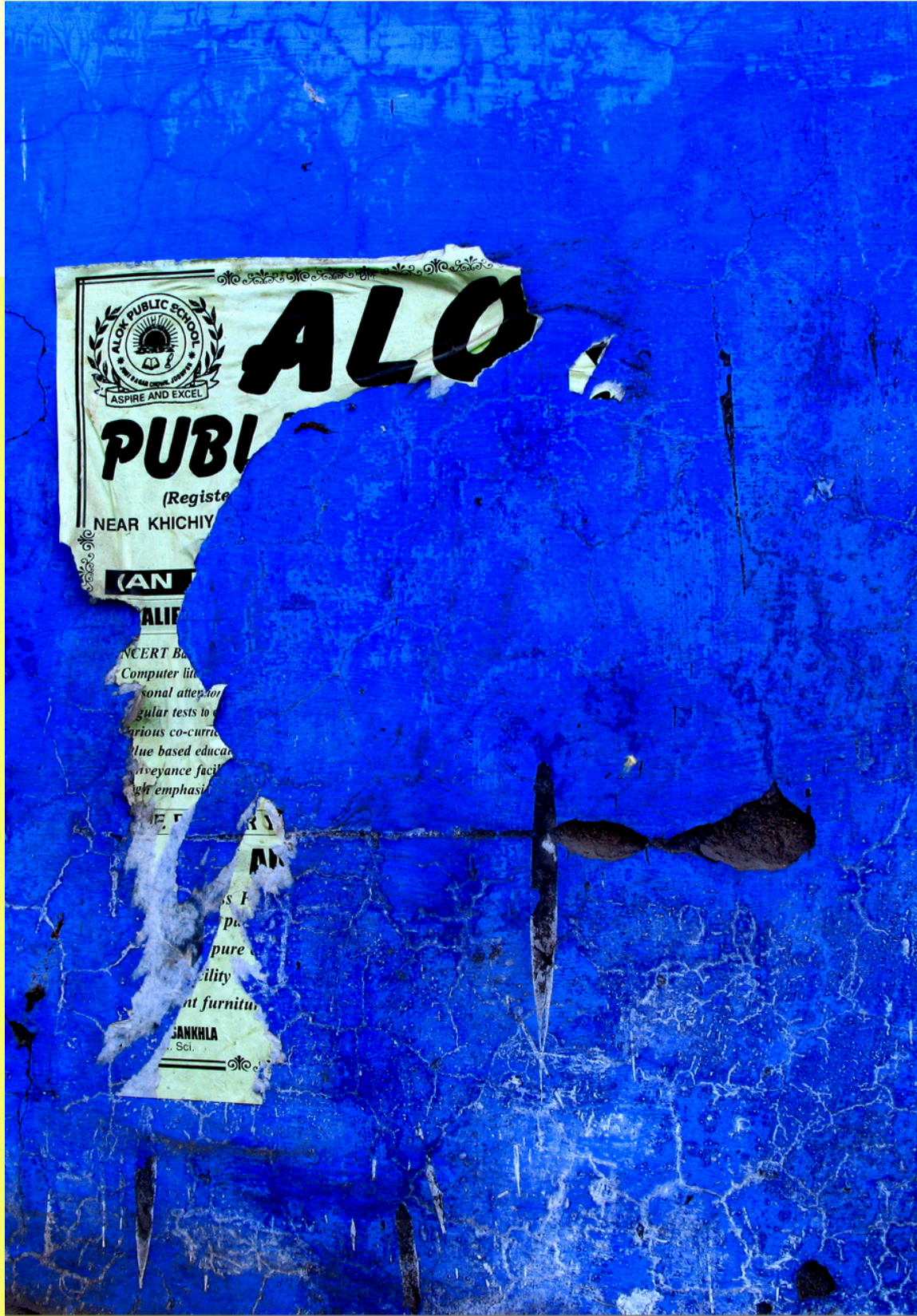
Ekonomik ve siyasi koşulların olumsuz etkilerine rağmen, üst gelir segmentinde servet artışı devam etmiştir. 2024 yılında milyarderlerin sahip olduğu toplam servet, önceki yıllara kıyasla daha da artış göstermiştir. 2023'ün ortasında yapılan bir ankette, yüksek net değerli bireylerin %78'i küresel sanat piyasasının önümüzdeki 12 ay içinde olumlu bir performans göstereceğine dair iyimser bir yaklaşım sergilerken, yalnızca %5'i piyasanın kötüleşmesini beklediğini ifade etmiştir.

Bununla birlikte, jeopolitik istikrarsızlık, artan faiz oranları ve inatla yüksek seyreden enflasyon, üst segmentte daha seçici alımlara yol açmıştır. Bu durum, sanat piyasasında profesyonel rehberlik arayışını artırmış ve sanat dünyasında rehberliğe yönelik yeni ihtiyaçları ortaya çıkarmıştır.

Teknolojinin Sanat Dünyasına Verdiği Güç ve Yarattığı Tehlikeler Sorgulanıyor

Yapay zekanın giderek yükseldiği bir dönemde, sanat ve bilimin buluşturulması etkinliklerinde yalnızca birkaç etkinlik internet veya yapay zekânın (YZ) insan yaratıcılığı üzerindeki etkisi gibi dijital in acil sorunlarını konu alıyor. Etkinliklerde bu tür sergilere çok az yer verilmesi ise ana akım sanat müzelerinin 21. yüzyılda bireysel kimlik, toplum ve bilgi sistemlerinin inşasını etkileyen teknolojik değişikliklere mesafeli yaklaşımını yansıtıyor.

Ancak Refik Anadol, Nancy Baker Cahill, Ian Cheng, Carla Gannis, Holly Herndon, Lynn Hershman-Leeson, Rafael Lozano-Hemmer, Trevor Paglen ve Alexander Reben gibi sanatçılar, bir yandan yapay zeka ve artırılmış gerçeklik (AR) ile sanal gerçeklik (VR) teknolojilerini kullanarak yaratıcı çalışmalarını sürdürüyor. Bu sanatçılar, teknoloji sektöründeki gelişmelerin hem gücünü hem de tehlikelerini kabul ederek, bu teknolojilerle ilgili tereddütleri üzerine kafa yoruyor.

Seyahat, biyoloji ve sanatın buluştuğu dijital portre

Türk Hava Yolları'nın Art Basel'deki "Inner Portrait" çalışması, seyahatin insan biyolojisi üzerindeki etkilerini görsel bir sanat eserine dönüştürmektedir. Farklı kültürlerden gelen bireylerin seyahatleri sırasında toplanan biyolojik veriler, Refik Anadol tarafından dijital bir sanat eserine dönüştürülmüştür. Bu projede, Anadol soyut bir portre anlayışını benimseyerek yapay zekanın duyguları olabileceği endişelerini gündeme getirmiştir.. "Inner Portrait", verilerin nasıl toplandığını şeffaf bir şekilde paylaşarak insan doğasına dair bir yansıma yaratmaktadır.

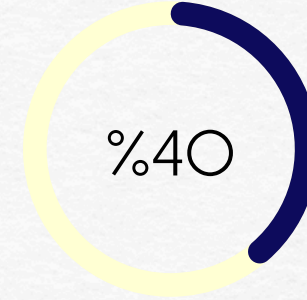

Yapay Zekâ ve Sanat Piyasasındaki Endişeler

2025 yılında sanat piyasasında yapay zekanın etkisi üzerine yapılan araştırmalar, koleksiyonerler arasında çeşitli endişelere yol açmıştır. Yüksek net değerli bireylerin %51'i, yapay zekanın sanatsal yaratıcılık ve ifade üzerindeki etkilerinden endişe duymaktadır.

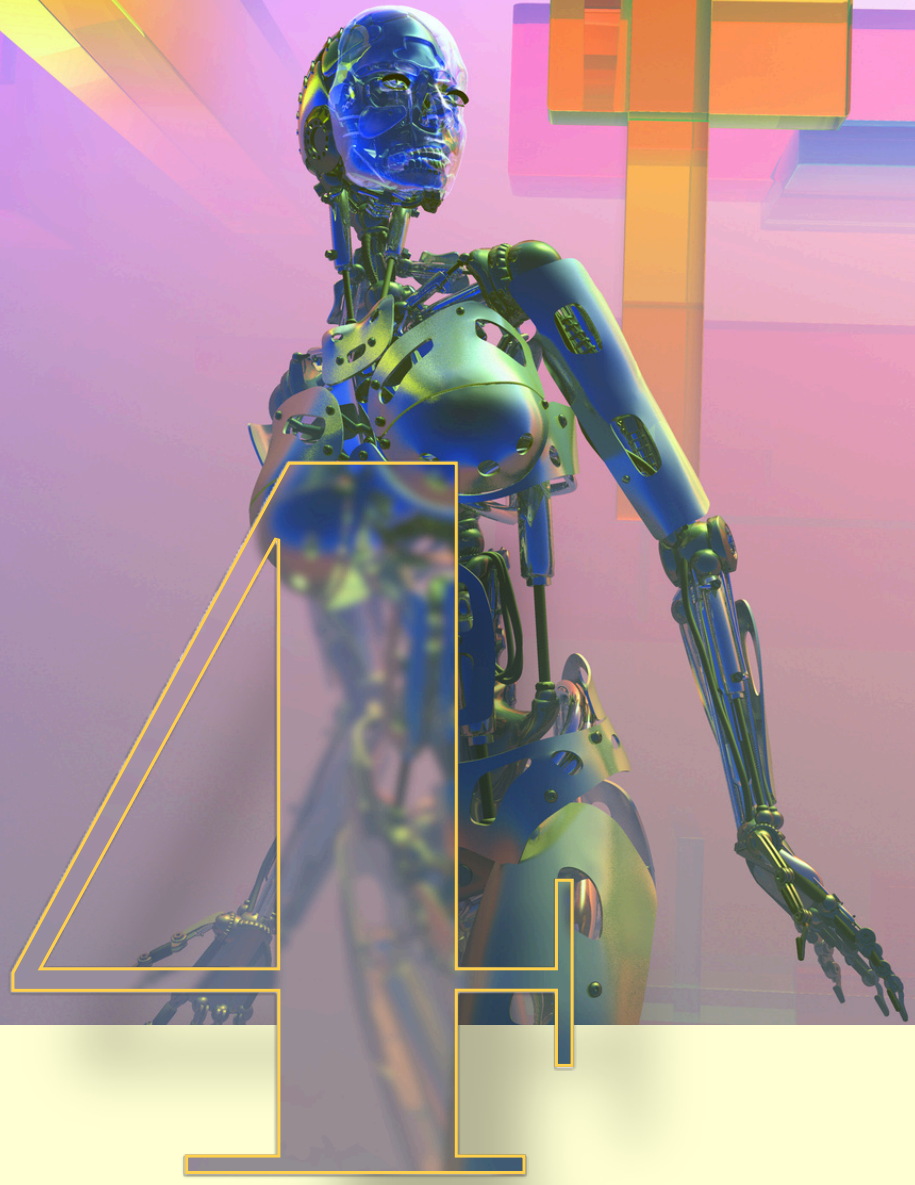
Milenyum kuşağında yapay zekaya yönelik sanat endişesi azalıyor

Baby Boomer ve Silent Generation koleksiyonerlerinin %60'ı yapay zekanın sanata etkisi konusunda yüksek endişe taşıırken, milenyum kuşağındaki koleksiyonerlerde bu oran %40'a düşmektedir.

Bu endişeler, kuşaklar arasında farklılıklar göstermektedir; Baby Boomer ve Silent Generation koleksiyonerlerinin %60'ı yüksek endişe taşıırken, milenyum kuşağındaki koleksiyonerlerde bu oran %40'a düşmektedir. Gen Z katılımcıları arasında, yapay zekânın koleksiyon ve satın alma kararlarını etkilemesi konusundaki endişe ise daha düşük bir seviyededir, ancak %41'i yine de bu durumun etkileri konusunda kaygı taşımaktadır. Bu kaygılar, kuşaklar arasında büyük ölçüde benzer şekilde dağılmıştır.

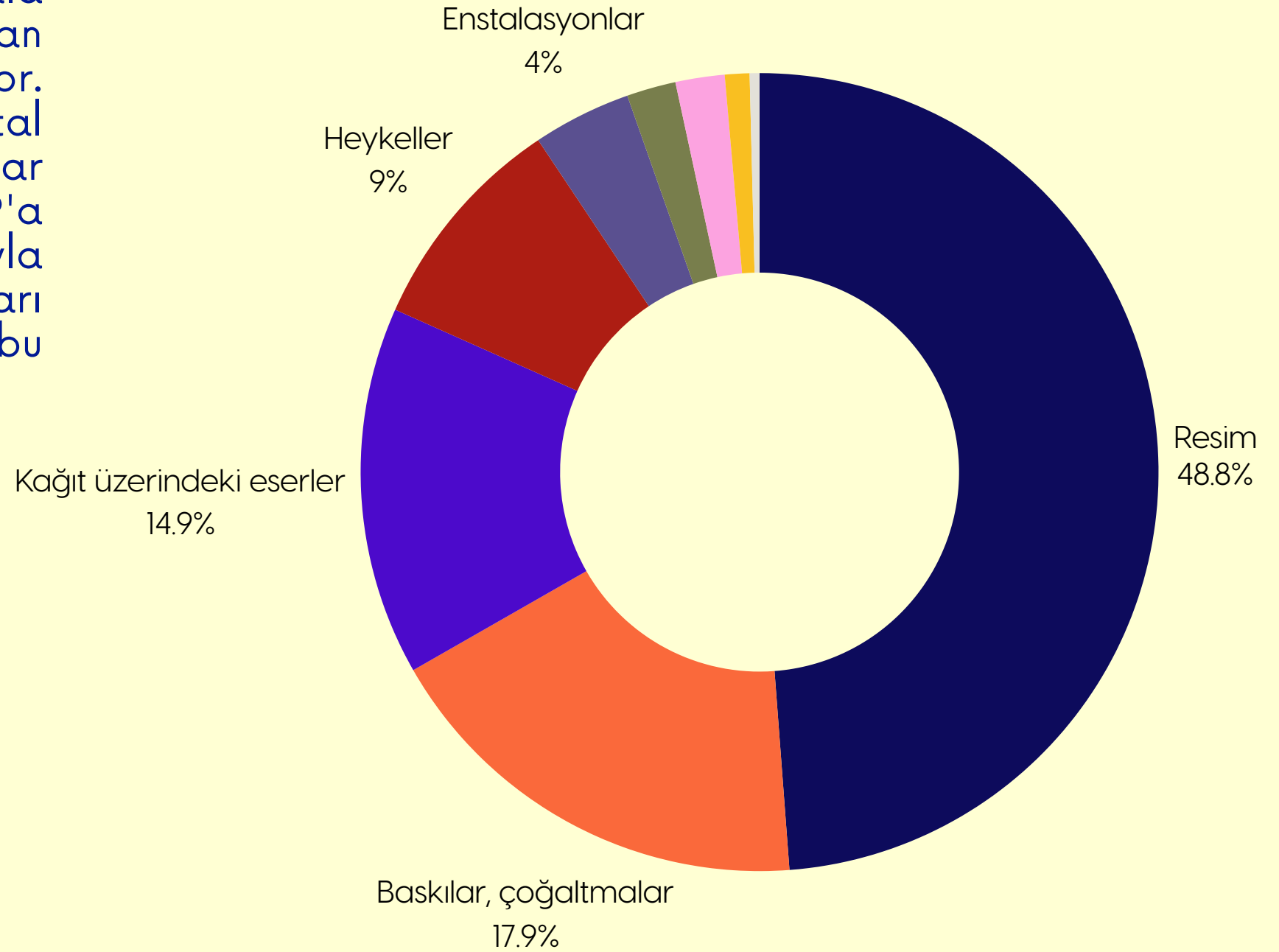

NFT Eserlerin Popülaritesi Gittikçe Düşüyor

Dijital sanat, 2025 yılı itibarıyla sanat dünyasında hala önemli bir yere sahip olsa da, geçtiğimiz yıllarda yaşanan değişim, bu alanda belirgin bir düşüşü gözler önüne seriyor. UBS ve Art Basel'in yıllık sanat pazarı raporuna göre dijital sanat koleksiyonlarındaki payı 2022'de %15'e kadar çıkarken, 2023 yılı itibarıyla bu oran düşerek %9'a gerilemiştir. Bu düşüş, özellikle NFT satışlarındaki azalmayla paralel bir eğilim izliyor. 2021'de sanatla ilgili NFT satışları zirveye ulaşarak 2,9 milyar dolara çıkmışken, 2023'te bu rakam %51 oranında azalarak 1,2 milyar dolara düşmüştür.

Sanat piyasasında alıcılar, tablolara diğer sanat medyumlarından daha fazla harcama yapıyor. Sanat alıcılarının %1'lik kısmı sanat piyasasında vakit geçirmekten hoşlanmıyor, %32'lik kısım sanatçılar ve eserler hakkında araştırmalar yapıyor.

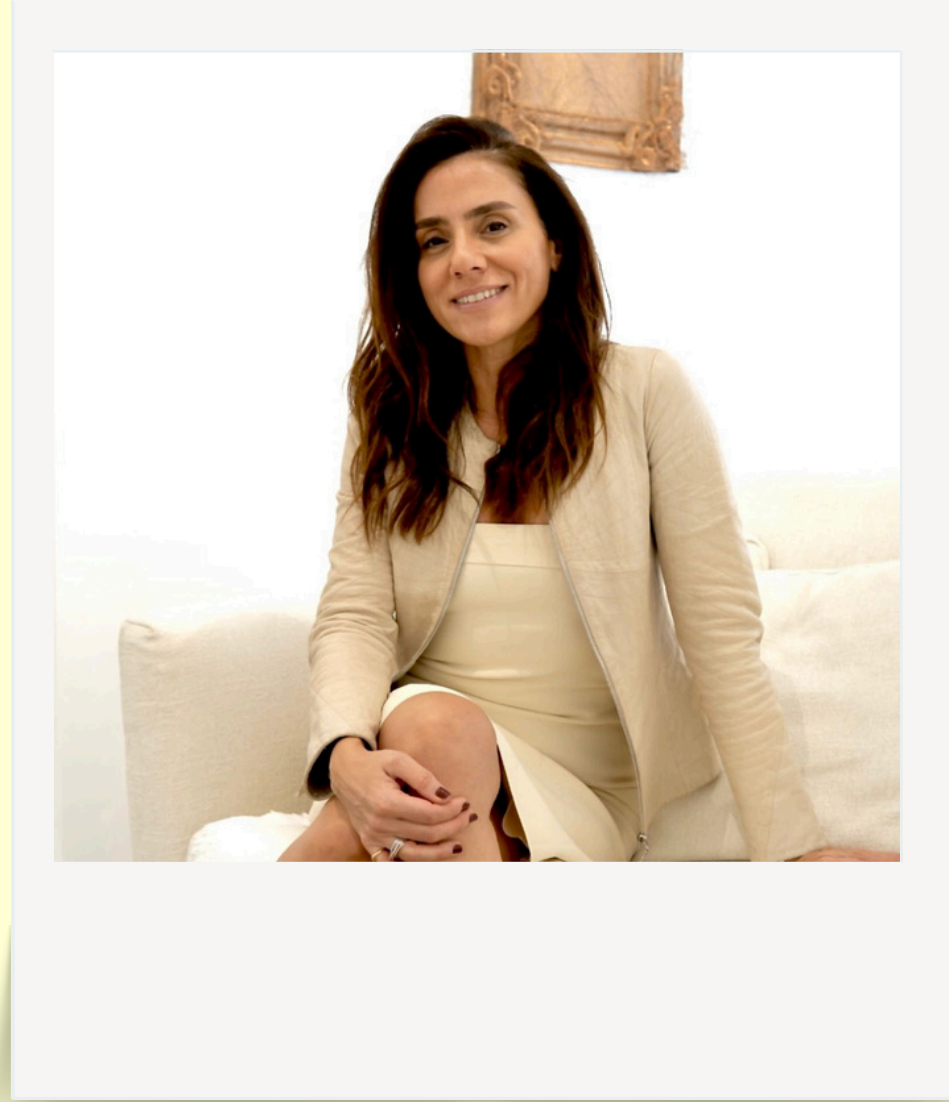
4.1.

Dijital Sanatın Coğrafi Dağılımı Değişiyor

Dijital sanat pazarındaki daralma, belirli coğrafi bölgelerde de kendini gösteriyor. Özellikle Fransa, İsviçre, Japonya, Singapur ve Brezilya gibi ülkelerde dijital sanat, koleksiyonlarda %2 oranıyla en düşük seviyelere ulaşmışken, Tayvan üç yıl üst üste dijital sanatın en yüksek payına sahip olmaya devam etti ancak %10'dan %6'ya düşüş yaşadı. 2023'te dijital sanat, daha düşük fiyatlı eserlerin daha güçlü bir pazar bulduğu bir dönemde, koleksiyonlarda yerini kağıt işleri ve baskı eserlerine bıraktı. Bu trend, genel sanat pazarında düşük fiyatlı sanat eserlerine olan ilginin arttığını gösteriyor.

Görsel: Ashley Percival

Ece Köksal

Art On Galeri Direktörü

Türkiye’de sanat, dijitalleşme ve etkileşimle yepyeni bir boyut kazanıyor.

Türkiye’de dış sanat ortamının gelecekte daha dijital, etkileşimli ve erişilebilir hale gelmesi öngörülmektedir. Dijital teknolojilerin hızla gelişmesi ve online sanat platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte, sanatçılar eserlerini küresel kitlelere ulaştırmada daha fazla fırsata sahip olacaklardır. AR (Artırılmış Gerçeklik), VR (Sanal Gerçeklik) ve NFT gibi dijital sanat formlarının giderek artan kullanımı, hem sanat üretiminde hem de izleyici deneyiminde köklü değişiklikler yaratacaktır. Aynı zamanda, sanal sergiler ve dijital sanat galerilerinin yaygınlaşması, fiziksel sınırlamaları aşarak Türkiye’deki sanatçıların küresel sahnede daha görünür olmasına katkı sağlayacaktır. Bu değişim, hem sanat üreticileri hem de sanatseverler için yeni fırsatlar sunarak, Türkiye’nin sanat dünyasını küresel ölçekte daha etkili bir şekilde temsil edecektir.

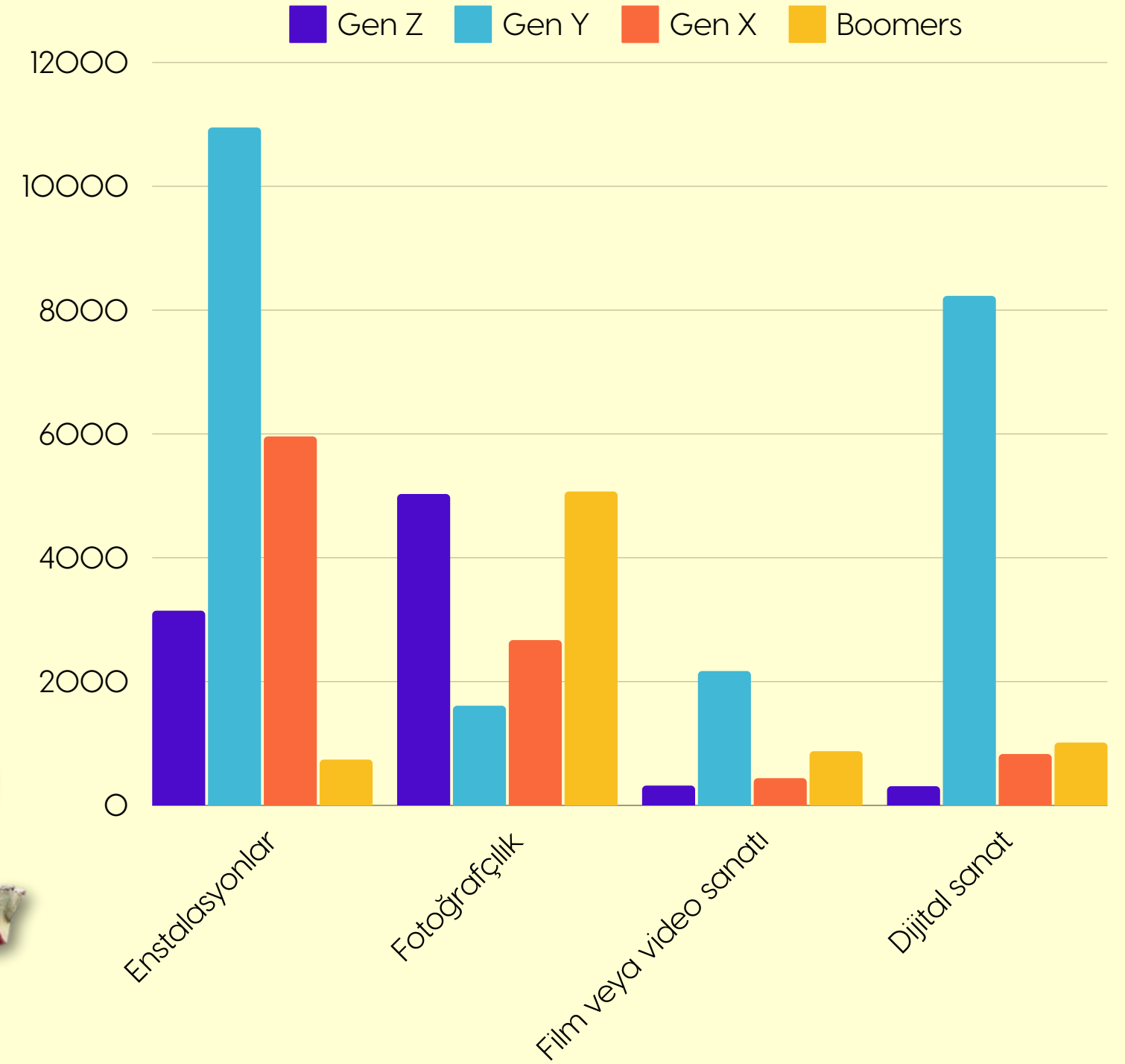
4.2.

Genç Alıcılar Dijital Sanatta Farklı Bir Yönelimi Benimsiyor

Genç alıcılar, dijital sanat eserlerinde X Kuşağı'na göre daha fazla harcama yaparken, özellikle Milenyum Kuşağı dijital sanat alımında liderlik etti. Bununla birlikte, Z Kuşağı, dijital sanata olan ilgisinin azaldığını ve %18 gibi düşük bir tercih oranıyla bu segmente dahil olduğunu gösterdi. Öte yandan, Boomer kuşağının dijital sanata olan ilgisi ortalamanın üzerinde olup %31'e yükseldi.

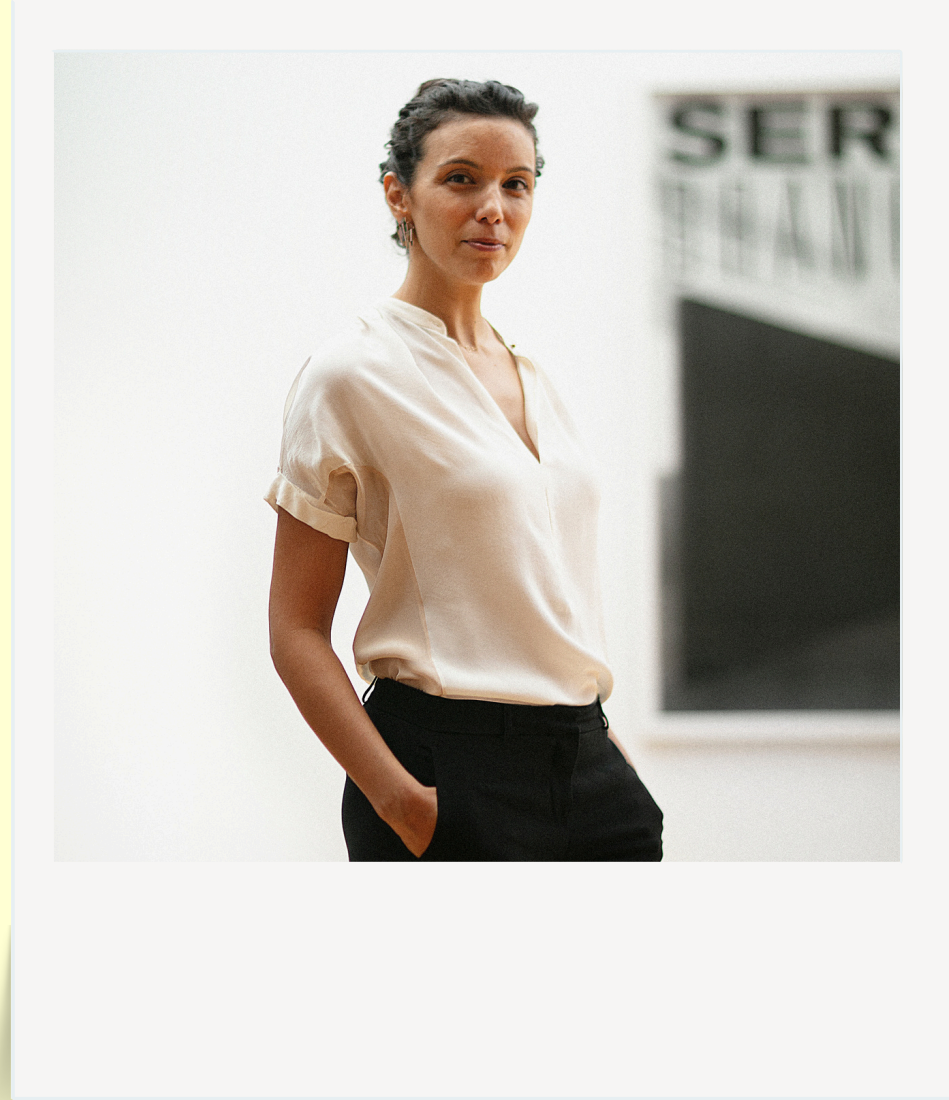
Görsel: Daniel Firman

Genç alıcılar, hem fotoğrafçılık hem de dijital sanatta X Kuşağı katılımcılarından daha yüksek harcama seviyelerine sahipti. Dijital sanat harcamalarında liderlik Milenyum Kuşağı'ndayken, fotoğraf eserlerinde en yüksek harcamaları yapanlar Z Kuşağı ve Boomer'lar eşit seviyedeydi.

Türkiye’de uluslararası alım yapan genç koleksiyonerlerin çağdaş sanatın yanında, modern ve empresyonist eserlere yöneliyor.

Eda Kehale Argün

Christie's Türkiye Temsilcisi ve Bağımsız Sanat Danışmanı

2024, uluslararası çağdaş sanat piyasası için denge arayışıyla öne çıktı. Pandemi sonrası hızla yükselen bazı genç sanatçıların fiyatlarında beklenen düzeltmeler yaşanırken, Ertegün Koleksiyonu’ndan Magritte’in L'Empire des Lumières’i gibi başyapıt kategorisine giren eserlerde piyasa hareketliliğini korudu.

Sürrealizm Manifestosu’nun 100. yılı, bu akımı uluslararası sahnede yeniden gündeme taşıdı. Venedik Bienali’nden müzayedelere, sürrealist temalar hem dönem eserleri, hem çağdaş yansımalarıyla sanat dünyasında güçlü bir şekilde hissedildi.

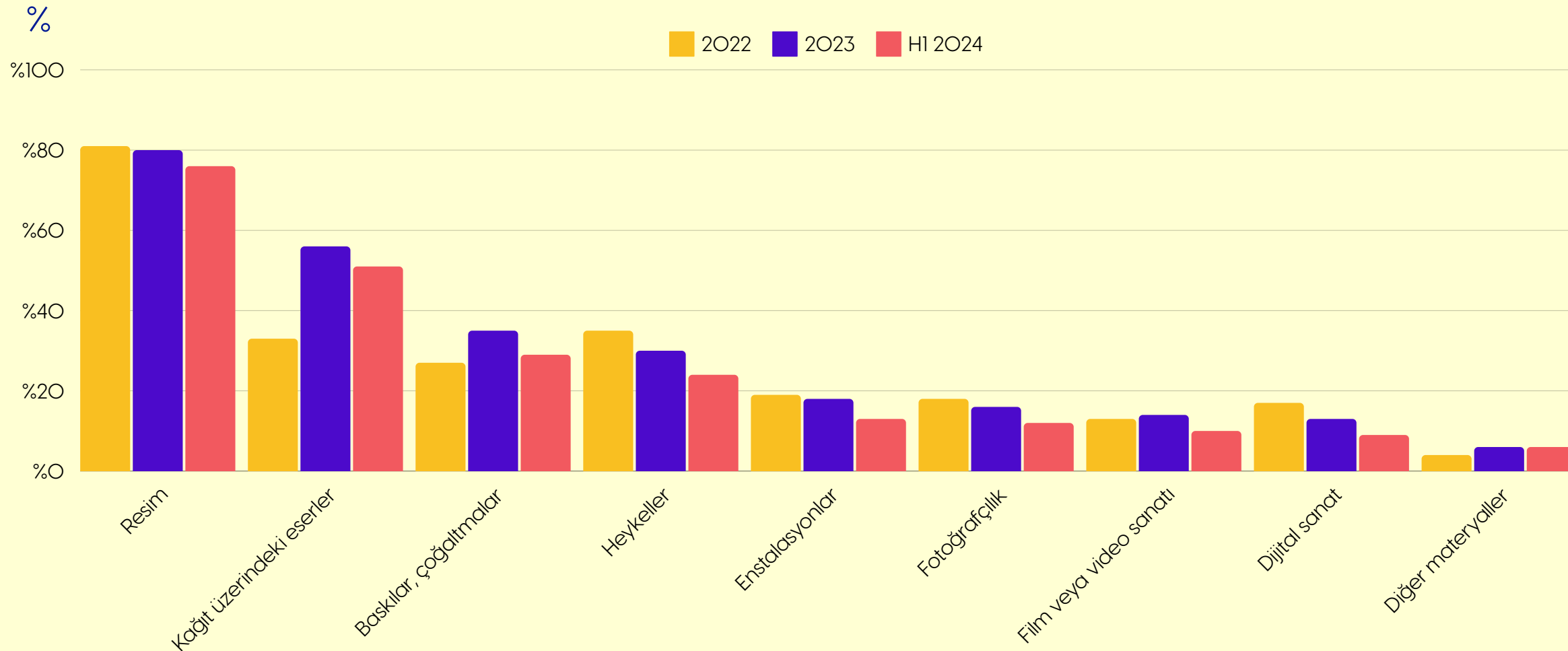
Türkiye’de uluslararası alım yapan genç koleksiyonerlerin çağdaş sanatın yanında, modern ve empresyonist eserlere yöneldiğini gördük. Chagall, Picasso, Miro, Ernst gibi isimlere artan ilgi hem koleksiyonerliğe yaklaşımda değişimleri hem de spekülasyondan uzak alım arayışını yansıtıyor. Bu eğilimin, çağdaş sanatta yaşanan geçiş sürecine paralel olarak 2025 yılında da etkisini sürdüreceğini düşünüyorum.

4.3.

Spekülatif Değerlere Rağmen Derinleşen Anlam

ABD ve İtalya, dijital sanat pazarında en güçlü ilgiyi gösteren ülkeler arasında yer alırken, sırasıyla katılımcıların %34'ü ve %31'i dijital sanat satın almayı umut ettiklerini belirttiler. Ancak, dijital sanatın 2025'teki yeri, sadece spekülatif değerler üzerinden değil, daha anlamlı toplumsal ve kültürel bağlamlarda şekillenen eserlerle belirlenmeye başlayacak gibi görünüyor.

Görsel: Nikita Savinov

Diğer medya türlerine katılım oranları çok daha düşük seviyelerde kalmış olup, dijital sanat satın alanların oranı 2022'deki %17'den 2024'ün ilk yarısında %9'a düşerek azalmaya devam etmiştir.

Kaynak:

<https://theartmarket.artbasel.com/download/The-Art-Basel-and-UBS-Survey-of-Global-Collecting-in-2024.pdf>

Sanat, dijitalleşme, parçalanma ve yeni mekan kavramlarıyla evrim geçirerek küresel bir hipergerçeklik deneyimi sunuyor.

Prof.Dr. Uğur Batı

Küratör ve Sanat Yazar

2025'te sanatta önemli bir değişim yaşanması bekleniyor. Parçalanma (Fragmentation), günümüzün parçalanmış gerçekliğini yansıtan bir eğilim olarak öne çıkacak. Sanat, farklı türlerin, üslupların ve dönemlerin bir arada yer aldığı karmaşık yapılarla şekillenecek. Üst-Gerçeklik (Hyper-Reality) ise sanatın kopyalanan ve simüle edilen gerçeklikler üzerinden varlık bulacağı bir dönemi işaret ediyor. Baudrillard'ın simülasyon teorisi, sanatta her şeyin bir kopyasının ötesinde bir hipergerçeklik deneyimi sunacak.

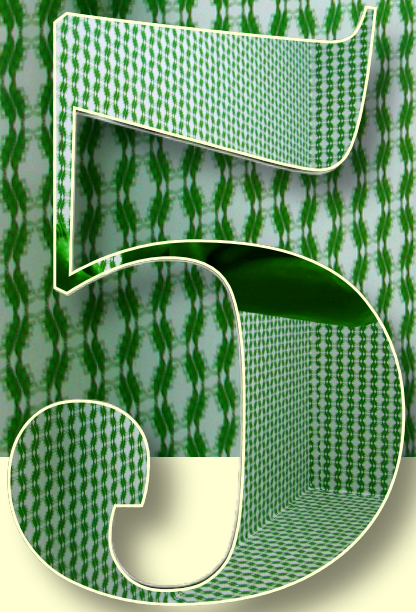
Dijitalleşme ve etkileşimli sanat ise bu dönüşümün temel dinamikleri olacak. Sanat dünyası tamamen çevrimiçi ortamlara taşınacak, galeriler ve sanatçılar dijital platformlarda izleyicilere ulaşacak, çevrimiçi stüdyo ziyaretleri ve sanal sergiler yaygınlaşacak. Performans sanatı da dijitalleşecek, sahneler ve deneyimler daha bağımsız hale gelecek. Bu değişimler, sanatın türdeşleşme sürecine girmesine yol açacak, farklılaşma yerini benzerliğe bırakacak ve küreselleşen sanat dünyasında kültürler arasındaki sınırlar giderek silinecek.

Son olarak, mekan kavramı da yeniden şekillenecek. Etno-mekan, tekno-mekan, finans-mekan ve medya-mekan gibi yeni sanat alanları, toplumları ve kültürleri dönüştüren dinamikleri sanatla buluşturacak.

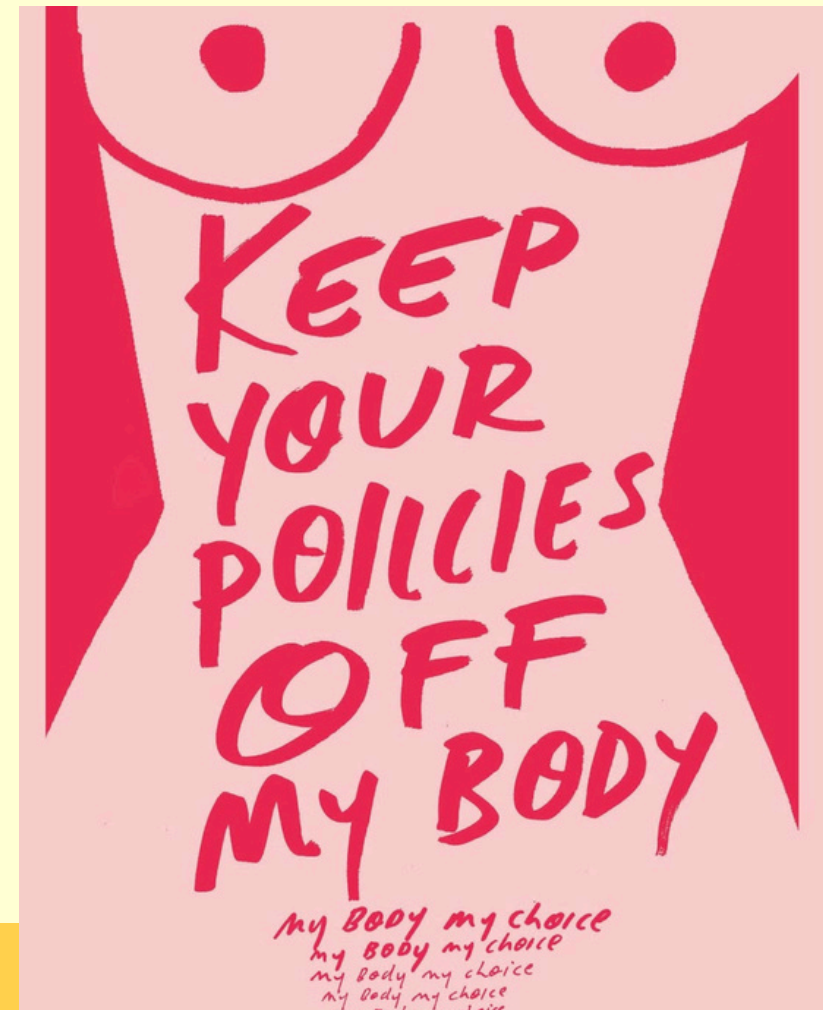
Ekolojik Krizlere Yanıt Arayışı

Dünyada yaşanan jeopolitik çekişmelerden ekonomik sıkıntılara ve artan servet eşitsizliğine kadar uzanan krizin arkasında, iklim değişikliklerinin getirdiği ekolojik bir yıkımın etkili olduğu düşünülüyor. Bu zorluklar, sanat piyasası ve kültür sektörü üzerinde de derin etkiler bırakıyor. Sanatçılar, galeriler, müzeler ve kültürel politika yapıcılar, bu sorunlara yanıt verebilmek ve sanat dünyasının işleyişini daha sürdürülebilir bir gelecek için dönüştürmenin yollarını araştırıyor.

Sanatla Protesto: Toplumsal Mesajlar

Sanat eserleri, dünya çapında bir protesto aracı olarak kullanılmaya devam ediyor. Protestocular, dünyanın içinde bulunduğu ekolojik ve toplumsal krizlere dikkat çekmek amacıyla tablolara yönelik sıra dışı yöntemlerle tepkilerini dile getiriyor. Örneğin, Leonardo da Vinci'nin ünlü tablosu Mona Lisa'nın koruyucu cam kutusunun üzerine çorba döken aktivistler, "Daha önemli olan ne? Sanat mı, sağlıklı beslenme hakkı mı?" sorusunu müze ziyaretçilerine ve ilgililere yönelttiler.

Görsel: Samantha Hahn

Sanat yoluyla direniş

Çalışmalarını iklim değişikliği, kürtaj ve diğer konulardaki aktivizmiyle amansız bir şekilde iç içe geçmiş olan sanatçı Andrea Bowers, sanatını bu seneki Frieze New York'ta şampanya üreticisi Ruinart'ın sahip olduğu bir salonda göstererek görüşleriyle sanatını tekrardan birleştirmiş oldu.

Sanat, estetikten öte bir güçle,
sürdürülebilir bir gelecek için
toplumsal farkındalık ve değişim
yaratana bir dönüşüm aracı.

Esra Eczacıbaşı Coşkun

İstanbul Modern Sanat Müzesi Yönetim Kurulu Üyesi

Sanat, tarih boyunca toplumsal değişimlerin hem bir yansıması hem de şekillendiricisi olmuştur. Günümüzde sanatçılar, eserleriyle iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik gibi küresel sorunlara dikkat çekiyor, farkındalık yaratıyor ve değişim için ilham veriyor. Çevre dostu malzemeler ve sürdürülebilir sanat uygulamalarıyla, sanat artık yalnızca bir yansıma değil, dönüşümü teşvik eden bir araç haline geliyor. Ekolojik sanat (eco-art), çevreye duyarlı temaları ve malzemeleriyle bu yaklaşımın etkileyici bir örneğini sunuyor.

Sanat, yalnızca estetik bir deneyim sağlamaktan öte, izleyicileri toplumsal sorunlar üzerine düşünmeye ve harekete geçmeye davet ediyor. Bu nedenle sanat, geçmiş ve şimdiki yansıtmanın yanı sıra geleceği şekillendirme gücüne de sahip.

Kültür kurumları ve sanatçılar, sürdürülebilirlik temalı projelerle geniş kitlelere ulaşarak bu ilkeyi daha etkili bir şekilde benimseyebilir. İstanbul Modern'in Eco Art Lab'i, doğayı konu alan atölyeler ve etkinliklerle bu yaklaşıma güzel bir örnek sunuyor. Sanat ve doğa arasındaki bağı güçlendiren bu gibi projeler, sürdürülebilirliğin sanat yoluyla nasıl etkili bir şekilde aktarılacağını gözler önüne seriyor.

Victoria Siddall ve Murmur: Sanatta İklim Hareketi

Victoria Siddall, sanat dünyasında çevresel değişim çabalarının öncülerinden biri olarak öne çıkıyor. Sanat fuarlarının küresel platforma dönüşmesinde önemli bir rol oynadığı Frieze'deki yaklaşık yirmi yıllık kariyerinin ardından, bu yılın başlarında Murmur adında bir yardım kuruluşunun kurucu direktörü olarak çalışmalarına başladı. Murmur, sanat ve müzik endüstrilerinin iklim değişikliğiyle mücadelesine yardımcı olmayı amaçlıyor. Kuruluş, karbondan arındırma girişimlerini ve dönüştürücü iklim projelerini finanse ederek, sanatçıları büyük toplumsal değişimler yaratmaları için güçlendirmeyi hedefliyor.

Murmur, 2020'de Londra'da kurulan Galeri İklim Koalisyonu'nun (GCC) hedeflerine dayanıyor. Siddall, bu koalisyonun kurucuları arasında yer alıyor ve şu anda dünya çapında 40 ülkede 1100'den fazla üyesi bulunuyor. Bu üyelerin tümü, 2030 yılına kadar emisyonlarını %50 oranında azaltmayı taahhüt ediyor.

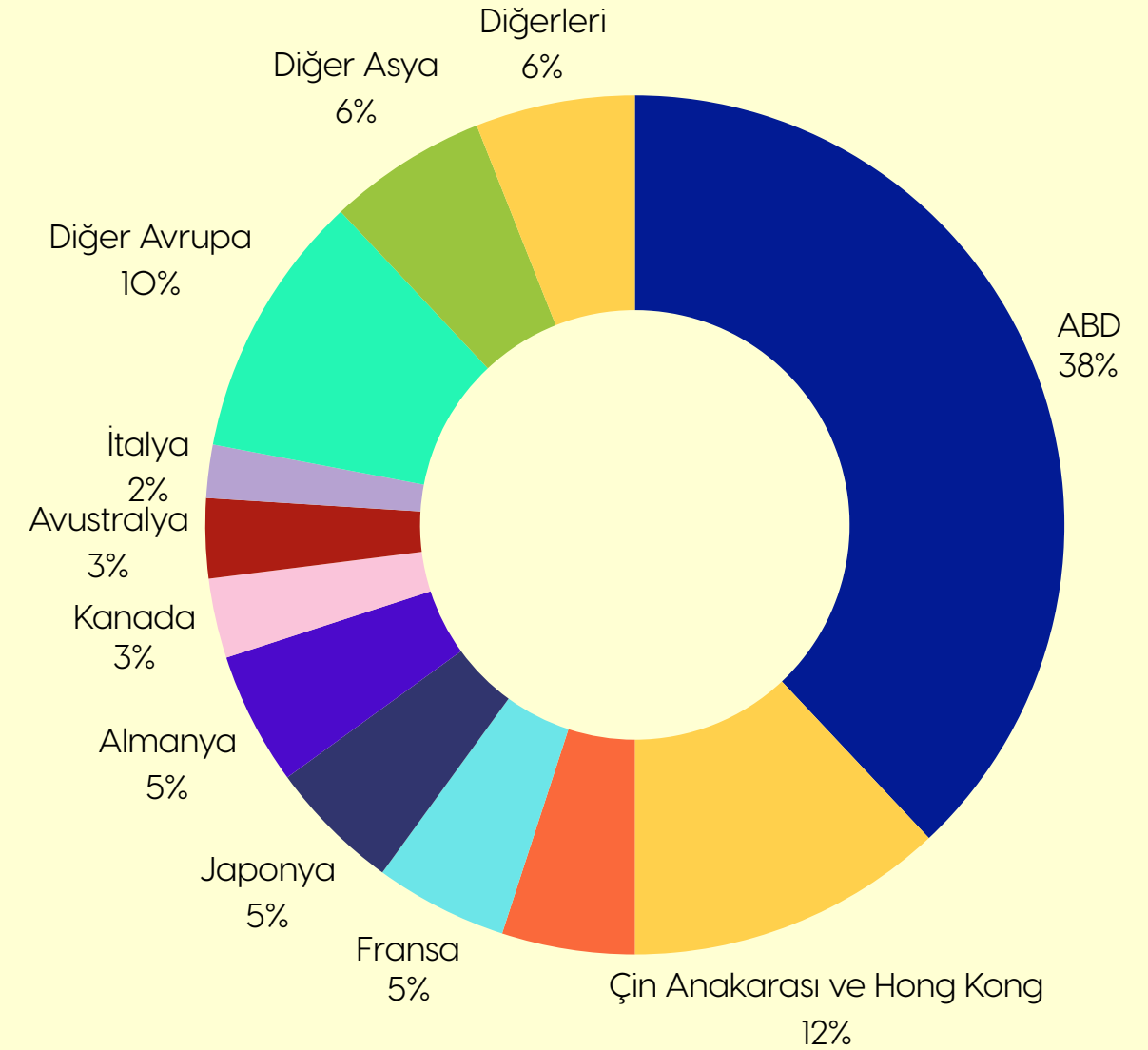

Asyanın Sanat Piyasasındaki Etkisi Artıyor

Yapılan araştırmalar, Asya'daki sanat piyasasının Avrupa'dan daha güçlü ve yaratıcılıkla dolu olduğunu gösteriyor. Asyalı koleksiyonerler, gelişim aşamasındaki sanat piyasasının hızla değişen dinamiklerine uyum sağlıyor. Ekonomik dalgalanmalara rağmen, sanata olan talep artmaya devam ediyor. Bu talep, doğrudan işlemlerden ziyade koleksiyonculuktaki gelişen tutumlardan etkileniyor. Çin'in büyük şehirlerinden Hong Kong'a kadar genişleyen bölgelerde sanata yönelik destek ve canlılık gözlemleniyor. Hong Kong'un derinleşen ticari faaliyetleri, sanat piyasasının gelişimiyle yakından ilişkilendiriliyor.

Diğer medya türlerine katılım oranları çok daha düşük seviyelerde kalmış olup, dijital sanat satın alanların oranı 2022'deki %17'den 2024'ün ilk yarısında %9'a düşerek azalmaya devam etmiştir.

Sanat piyasası 2017'de %4 oranında düştü, 2023 yılında ise 65 milyar dolara çıktı. Ancak 2024 yılının ilk yarısından itibaren de bir yavaşlama görüldü. Son dokuz yılda sanata ayrılan pay 2022'de %24 ile zirveye ulaştı ve 2023'te bu oran %19'a düştü, 2024 yılında ise yeniden %15'e düştü. En zengin koleksiyonerlerin ise %25'lik bir dilimde yer aldığı görülmektedir.

ABD gibi büyük sanat piyasalarında yetişkin başına düşen servet artışı düşük ancak olumluydu (%2) iken, Çin Anakarası ve Hong Kong'da bu seviyenin neredeyse üç katıydı. Diğer İsviçre (-%6), İtalya (-%4) ve Meksika (-%20) dahil olmak üzere pazarlarda düşüşler yaşandı.

Görsel: Sophie Cave

Bitirirken

Sanat, yapay zeka ve yerel hikayelerle yaratıcılığı yeni boyutlara taşıyor.

Dünyanın farklı ülke fuarları sayesinde, değişik toplum ve kültürlerden gelen sanatçılar daha fazla duyulmaya ve tanınmaya başlamıştır. Pandemiyle ivme kazanan dijital sanat satışlarındaki değişimler, X, Y, Z ve Boomer kuşakları gibi farklı sanat alıcıları tarafından şekillenmektedir. Sanatta sürdürülebilirlik ve iklim krizine duyarlı girişimler, dünya için önemli ve sevindirici gelişmelerdir.

Jeopolitik temalar her zaman sanat dünyasında var olacak ve piyasaları etkileyecektir. 2025 yılında, yerel hikayeler ve mitolojiler küresel sanat sahnesinde daha fazla yer bulabilir. Yapay zeka ile üretilen sanat eserlerinin yaratıcılığı ise 2025'te yeni boyutlara taşınabilir. Sonuç olarak, 2025 yılında sanat, sınırları zorlayan bir yaratıcılıkla şekillenirken, toplumsal, sosyal ve politik olaylara duyarlı kalacak ve yeni tarihlerin yazılmasına olanak sağlayacaktır.

Kaynaklar

*The Art Basel&UBS Survey of Global Collecting 2024
<https://www.theartnewspaper.com/authors/kabir-jhala>

*'We Need to Show We Take This Seriously:' Victoria Siddall on Building a More Sustainable Art Industry
<https://news.artnet.com/art-world/climate-change-victoria-siddall-art-for-tomorrow-2515392>

*Artist-Activist Andrea Bowers on Her Unlikely New Collaborator
<https://news.artnet.com/art-world/artist-activist-andrea-bowers-on-her-unlikely-new-collaborator-2480698>

*Ses Getiren Büyük Yapay Zekâ Sergileri Nerede?
<https://www.artnewspaper.com.tr/2024/11/04/ses-getiren-buyuk-yapay-zeka-sergileri-nerede>

*Capgemini World Wealth Report 2024
https://www.capgemini.com/be-en/wp-content/uploads/sites/14/2024/06/06_05_World-Wealth-Report-2024_ENG.pdf